

Opinie CRJ

București, 01.02.2011

Alocații în funcție de etnie - discriminarea de la nivelul afirmațiilor susținută în practică

În perioada 17-18 ianuarie 2011, Înalțul Comisar pentru Minorități Naționale al OSCE, Domnul Knut Vollebaek, a făcut o vizită în România având întreveneri cu diferite oficialități române. La întâlnirea cu Președintele Băsescu, în prezența presei, înaltul demnitar român, referindu-se la minoritatea romă, a declarat: "Vom începe să fim ceva mai duri, de exemplu să nu mai plătim alocațiile dacă părinții nu își trimit copiii la școală. Până acum am fost foarte flexibili, dar trebuie să facem ceva."¹

Această afirmație reprezintă o nouă exprimare a viziunii discriminatorii pe care Președintele o are despre etnia romă. Președintele Băsescu consideră că drepturi protejate de Constituție pot avea un regim diferit, în funcție de etnie. Mai mult decât atât, el exprimă, din cea mai înaltă funcție a statului român, intenția clară de a pune în practică ideea de a aloca resursele statului prevăzute prin obligații constituționale în funcție de etnie.

Intenția Președintelui s-a transformat în realitate în ziua următoare, când Guvernul României a adoptat Hotărârea de Guvern pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei și anexele acesteia. Conform Ministrului Ioan Botiș, prin această hotărâre, "orice venit de susținere a familiei va fi corelat cu participarea copiilor la școală."² Deși această hotărâre nu introduce criteriul etnic, trebuie avut în vedere că procentul copiilor romi care frecventează școala este semnificativ mai mic decât al celor români, din rațiuni ce țin de sărăcie și discriminare, realități documentate inclusiv prin programe implementate de Guvernul României.³ Discriminarea se produce astfel în manieră indirectă, cei afectați disproporționat de această hotărâre fiind tot romii.

Prin urmare, în loc să adopte politici de integrare și combatere a discriminării care să se adreseze cauzelor reale ale abandonului școlar în rândul romilor, dar și în rândul celor lipsiți de resurse în general, Guvernul României decide să completeze aceste cauze generatoare de sărăcie până la imposibilitatea supraviețuirii (Legea 272/2010 se adresează familiilor cu venituri reduse care au în grijă copii).

Strategia Guvernului Boc răspunde însă filozofiei discriminatorii exprimate de Președintele României conform căreia romii nu-și trimit copii la școală pentru că nu înțeleg valoarea educației, pentru că reprezintă o etnie retrogradă care refuză să progreseze. Această filozofie a fost exprimată deseori de către Președinte prin poziții publice în care oferă

¹ Cf. Mediafax, *Basescu: Vom începe să fim mai duri. Nu mai plătim alocațiile dacă părinții nu-și școlarizează copiii*, 18.01.2011, <http://www.mediafax.ro/social/basescu-vom-incepe-sa-fim-mai-duri-nu-mai-platim-alocatiile-daca-parintii-nu-si-scolarizeaza-copiii-7898956> (accesat la 31.01.2011)

² Guvernul României, Biroul de Presă, Tema : Ședința de Guvern din 19.01.2011, Noi reglementări în domeniul social, disponibil la http://www.gov.ro/noi-reglementari-in-domeniul-social_11a111924.html (accesat la 31.01.2011)

³ Vezi studiul realizat în cadrul proiectului PHARE « Consolidarea capacității instituționale și dezvoltarea de parteneriate pentru îmbunătățirea percepției și condițiilor romilor » implementat de Secretariatul General al Guvernului României, G. Fleck, C. Rughiniș, *Vino mai aproape, Incluziunea și excluziunea romilor în societatea românească de azi*, București, 2008

explicații proprii, ce fac apel la experiența personală, ca să justifice prejudecăți larg uzitate privitoare la romi, cetățeni pe care, altminteri, e presupus a-i reprezenta și apăra.

Cităm, în acest sens: „În egală măsură, știu câtă reticență există în foarte multe familii de romi în a-și da copiii la școală. Și nu v-o spun din povești, v-o spun din proprie experiență, iar în sală, aici, sunt oameni care pot confirma acest lucru. (...) Marea problemă este în lipsa de angajare a întregii comunități în a progresa și în lipsa de convingere că școala este cheia prosperității viitoare...”,⁴ sau „În România romii au locuri rezervate în toate tipurile de școlarizare inclusiv la facultati. Nimeni nu-i oprește, ca în loc să-și trimită copiii la cerșit, să-i trimită la școală, dimpotrivă, statul român le-a creat condiții ...”.⁵

Un astfel de discurs este de natură să justifice, pentru fiecare cetățean român care-și ascultă Președintele vorbind, discriminarea la care sunt supuși romii din România. Mai mult, maniera în care Președintele Băsescu a creionat în mod constant imaginea etniei rome se încadrează în ceea ce Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE, Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale, și Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) semnalau drept „explicații simpliste cu conotații rasiste, xenofobe sau anti-Semite pentru probleme și fenomene sociale, politice și economice complexe”, cele trei organisme de drepturile omului făcând apel la liderii politici să se abțină de la astfel de declarații. Apelul venea în martie 2009, adică în plină criză economică și pe fondul creșterii numărului atacurilor împotriva migrantilor, refugiaților, solicitanților de azil și minorităților cum ar fi romii.⁶ Înalțul Comisar OSCE, căruia Președintele îi explica intenția statului român de a tăia alocațiile în funcție de etnie, are în mandat tocmai combaterea acestui tip de atacuri și violență.

În acest context, ne îngrijorează profund afirmațiile Președintelui instituției mandatate cu constatarea și sancționarea discriminării în România, ce are inclusiv posibilitatea autosesizării. În cadrul unei emisiuni televizate din data de 19.01.2011,⁷ atrăgându-i-se atenția de către moderatoare că, în sensul găsirii de soluții pentru stimularea frecventării școlii, Președintele Băsescu a găsit o soluție discriminatorie, Președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a calificat afirmația Președintelui Băsescu drept „o inabilitate de comunicare”. Considerăm această afirmație a Președintelui CNCD o abdicare de la mandatul instituției pe care o conduce, o nouă dovadă a disoluției instituțiilor statului român.

Persoană de contact: Delia Niță, Manager Program Antidiscriminare, 0728 033 480; 0729 120 383

⁴ Extrase din *Discursul Președintelui României Traian Băsescu, la conferința de lansare a Raportului asupra Strategiei Naționale de îmbunătățire a situației romilor „Vocea comunităților”* (București, 22 februarie 2010), disponibil la http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=11883&_PRID=ag (accesat la 31.01.2011)

⁵ Traian Băsescu la TVR, Ediție Specială, 08.09.2010, înregistrare disponibilă la: <http://www2.tvr.ro/webcast/WebPlayer2.php?file=rtmp://perthro.tvr.ro/rec/DATA-2010-09-08-20-52.flv&name=Editie%20speciala> (accesat la 31.01.2011)

⁶ ECRI, OSCE-ODIHR, EU FRA, *Joint Statement on the Occasion of the International Day for the Elimination of Racial Discrimination (21 March, 2009)* disponibil la: http://www.fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/evt-21March-jointstatement-09_en.pdf (accesat la 31.01.2011)

⁷ Antena3, *Previziunile zilei*, 19.01.2011, realizator Sabina Iosub, disponibil la: http://inregistrari.antena3.ro/view-19_Jan-2011-Previziunile_zilei-34.html (accesat la 31.01.2011)